



Rapport

6

Opeens van je bed gelicht

Een onderzoek naar aanleiding van een klacht over de politie Eenheid Den Haag

Publicatiedatum

1 januari 1992

Rapportnummer

2014/108

Wat is de klacht?

Verzoeker werd op 1 juli 2011 in zijn woning aangehouden op verdenking van mishandeling. Een aantal bijkomende klachten van verzoeker zijn door de Nationale ombudsman niet apart in onderzoek genomen, maar de aanhouding zelf wel.

Verzoeker klaagt er over dat hij niet eerst is uitgenodigd door de politie van de regionale eenheid Den Haag om als verdachte van mishandeling op het politiebureau een verklaring af te komen leggen. Nu is hij zonder voorafgaande waarschuwing plotsklaps aangehouden in zijn woning en daarbij ruw van zijn bed gelicht.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Op 1 juli 2011 gingen politieambtenaren van de politie eenheid Den Haag in opdracht van de officier van justitie naar de woning van Simon¹ om hem daar aan te houden en over te brengen naar het politiebureau voor verhoor. Hij werd verdacht van mishandeling van zijn minderjarige dochter. De mishandeling zou langere tijd geleden hebben plaatsgevonden.

De politieambtenaren belden om zes uur 's-morgens aan bij de woning van Simon, maar er werd ondanks bellen, roepen en kloppen niet opengedaan. Uiteindelijk besloot de politie om de deur open te breken omdat zij vermoedden dat er wel iemand thuis was. Kort nadat de poging tot het verbreken van de voordeur was begonnen, heeft Simon de deur opengedaan.

Simon vertelde de politie dat hij pas was wakker geworden van de herrie van de poging zijn voordeur te verbreken. Hij was boos omdat er schade aan zijn deur was. Er ontstond vervolgens wederzijdse irritatie tussen de aanwezige politieambtenaren en Simon, over de tijd die Simon nodig had om zich klaar te maken voor vertrek. Uiteindelijk hebben de politieambtenaren aangegeven dat er geen verder uitstel werd geduld en hebben zij Simon beetgepakt, in de politieauto geplaatst en overgebracht naar het politiebureau.

Wat was de oorspronkelijke klacht?

Simon heeft, nadat hij weer door de politie was vrijgelaten, een klacht ingediend bij de politie over de wijze waarop hij was aangehouden. Door de plotselinge aanhouding in zijn woning kreeg Simon te weinig tijd om zich klaar te maken voor vertrek. Zo mocht hij niet douchen, kreeg hij te weinig tijd om te plassen en werd hem uiteindelijk verboden om de cavia's nog van voldoende water en drinken te voorzien. Ook mocht hij zijn leesbril niet meer pakken.

Hij diende ook een klacht in bij het Openbaar Ministerie over de beslissing van de officier van justitie om hem zonder melding vooraf aan te laten houden in zijn woning. Als hij eerst een uitnodiging had ontvangen van de politie om zichzelf te melden op het politiebureau dan zou hij daar zeker gevolg aan hebben gegeven. Gezien de uithuisplaatsing van zijn dochter, moest de verdenking van mishandeling ook al van langer geleden zijn. Daardoor was er volgens Simon ook geen reden om hem direct aan te houden.

Welke reactie komt er op de klachten?

De behandeling van de klachten van Simon werd door beide instanties opgeschort totdat de nog lopende strafzaak tegen hem zou zijn afgerond. Op 27 november 2012 wordt Simon door de rechter veroordeeld voor de mishandeling van zijn dochter. De rechter heeft zich in de uitspraak niet uitgelaten over de gedragingen van de politie waar Simon over klaagt. Op zijn verzoek worden de klachten dan alsnog in behandeling genomen.

Het openbaar ministerie

Met betrekking tot de beslissing van officier van justitie om Simon zonder waarschuwing vooraf aan te laten aanhouden in zijn woning schrijft de Hoofdofficier van Justitie dat deze aanhouding rechtmatig is geweest. Er bestond op het moment van de aanhouding een voldoende verdenking van mishandeling. Nu Simon hiervoor later door de rechter ook is veroordeeld, is ook later gebleken dat deze verdenking niet onterecht was.

Het binnentreden van de woning van Simon was daarmee ook rechtmatig. De Hoofdofficier wijst de door Simon gevorderde schadevergoeding voor de schade aan zijn deur dan ook af.

De politie

De politie verklaarde de klachten van Simon ook ongegrond. Met betrekking tot de aanhouding zelf geeft de politiechef aan dat de politie gevolg moet geven aan een bevel van de officier van justitie tot aanhouding. Zij staat immers onder gezag van de officier van justitie. Het betrof hier een geplande aanhouding omdat Simon in de studio verhoord zou worden.

Door de politie is er bij de woning van Simon meermalen aangebeld en hard geklopt op de deur. Er stond een raam open van de woning, daarom nam de politie aan dat Simon wel thuis was. Zij hebben toen er niet werd gereageerd op het bellen en bonzen op de deur, besloten om deze te forceren met een ram. Kort na de eerste pogingen hiertoe heeft Simon zelf de voordeur opengedaan. De politiechef is van oordeel dat de politie hier bevoegd was om de deur te forceren om zo de woning te betreden voor het aanhouden van Simon. Het binnentreden vond plaats op grond van een wettelijke regeling en stond in redelijke verhouding tot het doel, de aanhouding.

Bij een aanhouding in een woning is het van belang dat de politie de regie heeft en daarbij bepaalt welke handelingen de aangehouden persoon worden toegestaan. Het doel is om de aangehouden persoon zo snel mogelijk over te brengen naar het politiebureau. Het zonder regie en gedurende langere tijd laten rondlopen van een verdachte levert op zich een risico van verdere escalatie en het mogelijke ontstaan van onveilige situaties op. Simon was aangekleed op het moment dat hij de voordeur open deed. Eenmaal in de woning kreeg hij van de aanwezige politieambtenaren wel de gelegenheid om zich te wassen, zijn tanden te poetsen en naar het toilet te gaan. De klacht van

Simon dat hij werd 'opgejaagd' verklaart de politie niet gegrond omdat dit inherent is aan deze aanhoudingssituatie.

De politieambtenaren die de aanhouding hebben verricht, verklaren dat Simon naar hun mening recalcitrant en traag was. Zij kregen op een gegeven moment het gevoel dat hij probeerde de gehele procedure te traineren. Toen hij (eindelijk onderweg naar de politieauto) ook nog zei dat hij de cavia's nog wilde verzorgen, hebben de politieambtenaren gezegd dat dit nu de zoveelste vertraging was en hem dit niet meer toegestaan. Bovendien verklaarde een van de betrokken politieambtenaren dat hij had gezien dat de cavia's nog voldoende eten en drinken hadden. Bij aankomst op het politiebureau hebben zij de rechercheurs ingelicht over de cavia's in huis. Mocht het nodig blijken zou door hen de dierenambulance worden ingeschakeld. Simon is op een vrijdagochtend aangehouden en de zondag daarop in de ochtend weer vrijgelaten. Later heeft Simon zelf aangegeven dat bij aankomst thuis de cavia's nog in goede gezondheid waren.

Gelet op de ontstane situatie en het gedrag van Simon vindt de politiechef dat het ook redelijk en gematigd was om Simon uiteindelijk vast te pakken en hem met gepast geweld over te brengen naar de voor de deur staande politieauto.

Wat was de aanleiding voor de klacht bij de Nationale ombudsman?

Simon is het niet eens met het ongegrond verklaren van zijn klachten en vraagt de Nationale ombudsman om onderzoek. In een persoonlijk gesprek met twee medewerkers van de Nationale ombudsman kon Simon zijn verhaal verder toelichten. Hij geeft aan dat zijn voornaamste klacht is dat de politie hem direct van zijn bed is komen lichten. Als zij hem hadden uitgenodigd voor verhoor dan was hij gewoon gegaan. Dan was dit ook allemaal niet gebeurd.

De Nationale ombudsman heeft daarop in overleg met Simon besloten om dit klachtonderdeel in onderzoek te nemen.

Het standpunt van de politiechef

Naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman liet de politiechef het volgende weten. Hij schreef dat er zijns inziens voor de politie geen ruimte is voor discretionaire bevoegdheid met betrekking tot een bevel tot aanhouding dat is afgegeven door de officier van justitie. De politie is ingevolge de Politiewet ondergeschikt is aan het bevoegd gezag en het Wetboek van Strafvordering belast de officier van justitie met de opsporing van strafbare feiten, waarbij deze bevelen geeft aan de overige personen met de opsporing belast.

Uit onderzoek is hem daarbij gebleken dat ook de beslissing om Simon in de studio te horen in overleg met de officier van justitie genomen is. Hij zou zichzelf in het verleden tijdens een politieverhoor verwond hebben en daarbij mishandeling door politieambtenaren hebben voorgewend.

Het College van procureurs-generaal sluit zich namens het Openbaar Ministerie bij de inhoud van de reactie van de politiechef aan.

Hoe reageerde Simon?

Simon reageerde dat hij nooit heeft voorgewend mishandeld te zijn door de politie. Toen hij in een eerdere verhoorsituatie weigerde een verklaring af te leggen en te gaan zitten, is hem door

verhorende politieambtenaar hardhandig een armklem opgelegd, waardoor hij schreeuwde van de pijn. Simon heeft toen gezien de grimmige en agressieve sfeer helemaal niet meer meegewerkt aan het verhoor. Later is hij door een andere politieambtenaar gehoord en heeft hij keurig meegewerkt aan het verhoor.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman beoordeelt deze klacht aan de hand van het evenredigheidsvereiste. Dit vereiste houdt in dat overheidsinstanties voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in een evenredige verhouding staat tot dat doel.

Hieruit volgt dat de politie bij het verrichten van het opsporingsonderzoek in beginsel dient de kiezen voor een werkwijze die voor een verdachte het minst bezwarend is. Het aanwenden van strafvorderlijke bevoegdheden, zoals aanhouding buiten heterdaad, moet in overeenstemming zijn met de eisen van gematigdheid en evenredigheid. Daarbij dient de politie er steeds alert op te zijn dat de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van een burger door de toepassing van strafvorderlijke bevoegdheden zo gering mogelijk is.

De aanhouding buiten heterdaad in het algemeen.

Wanneer er geen sprake is van een heterdaad situatie, is in principe alleen de officier van justitie bevoegd tot het aanhouden van een verdachte buiten heterdaad. In de praktijk vraagt de politie toestemming aan de officier van justitie voor de aanhouding buiten heterdaad.

De officier van justitie kan dan een bevel tot aanhouding buiten heterdaad geven. De officier van justitie weegt daarbij een aantal zaken af. Ten eerste moet het wettelijk zijn toegestaan een verdachte buiten heterdaad aan te houden. Daarnaast moeten er naar het oordeel van de officier van justitie genoeg feiten en omstandigheden zijn waaruit blijkt dat de buiten heterdaad aan te houden persoon verdachte is. Ook moet de aanhouding in verhouding staan tot het te bereiken doel. Zo kan de officier van justitie de politie ook gebieden de verdachte eerst uit te nodigen voor verhoor. Wanneer de verdachte dan niet verschijnt, kan de officier van justitie alsnog zijn aanhouding buiten heterdaad bevelen.

De aanhouding van Simon

De dochter van Simon had aangifte gedaan van langdurige mishandeling door haar vader, een feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan. De officier van justitie maakte gebruik van zijn bevoegdheid de aanhouding buiten heterdaad van verzoeker te bevelen. De politie was gehouden om gevolg te geven aan dat bevel en heeft daar geen eigen beslissingsruimte meer in. Nu Simon door de rechter is veroordeeld voor het feit waar hij voor aangehouden is, is ook achteraf vast komen te staan dat de verdenking destijds terecht was.

De Nationale ombudsman is daarbij van oordeel dat de aanhouding van verzoeker in zijn woning, zonder hem eerst uit te nodigen voor een verhoor op het politiebureau, hier in redelijke verhouding staat tot het te bereiken doel. In overleg met de officier van justitie was besloten tot een verhoor van Simon in een studio, waar het verhoor zowel met beeld als met geluid kon worden vastgelegd. Gezien de gebeurtenissen in het verleden tijdens een politieverhoor kan de Nationale ombudsman deze

beslissing goed begrijpen. Zonder vast te kunnen stellen welke lezing omtrent het gebeuren de juiste is, lijkt het voor beide partijen wenselijk om het verhoor op deze wijze vast te leggen. Door deze noodzaak van het studioverhoor was het van belang om verzoeker te horen op de dag die daar voor gereserveerd was. Daarbij kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat ook de aard van de verdenking en bijkomende omstandigheden een voorafgaande uitnodiging om vrijwillig aan het politiebureau te verschijnen minder wenselijk maakten.

In de woning heeft de politie vervolgens Simon de ruimte gegeven om zich op te frissen en naar het toilet te gaan. De Nationale ombudsman begrijpt dat de weinige tijd die Simon hierbij werd gegund door hem als vervelend is ervaren. Ook zijn zorgen omtrent de cavia's zijn voorstelbaar. Het is echter inherent aan een aanhouding buiten heterdaad dat dit voor de aangehouden verdachte in meerdere opzichten vervelend is. Nu niet is gebleken dat de politie Simon in het geheel geen tijd heeft gegund om zich te verzorgen en klaar te maken voor vertrek en de politie er voor heeft zorggedragen dat de cavia's bij eventueel langere afwezigheid van Simon zouden worden verzorgd, heeft zij daarmee in voldoende mate voldaan aan haar zorgplicht.

De politie heeft door het bovenstaande de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van verzoeker zoveel mogelijk beperkt en voldeed zodoende aan het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht het niet eerst uitnodigen van verzoeker voor verhoor is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

2013.08478

Â¹Dit is een gefingeerde naam van verzoeker.